

Cirkulární dřevo

Shrnutí pro tvůrce politik

Autorstvo:

Andrea Veselá

Benjamin Hague

2024

Na základě publikace INCIEN “Cirkulární dřevo” z května 2023 na téma životního cyklu dřeva a příležitosti cirkulární bioekonomiky v Česku je v tomto dokumentu shrnuto několik klíčových zjištění a závěrů, jakožto doporučení pro tvůrce politik v ČR.

Tato doporučení mohou být relevantní i pro připravovanou surovinovou politiku pro dřevo.

1. Podpora výzkumu, vývoje a inovací, a zavádění integrovaných inteligentních řešení v odvětví lesnictví.

Koncepty inteligentního lesnictví pro optimalizaci hodnotového řetězce v les-dřevo-produkt jsou v ČR stále v počáteční fázi. Existuje zde velká příležitost pro nové technologie a převzetí osvědčených postupů ze zemí, které systematicky zkoumají a zavádějí inteligentní lesnické technologie a obchodní modely, zejména ve Skandinávii. Přístup inteligentního lesnictví by měl být systematicky prozkoumán a dotačně podporován.

2. Intenzivnější využívání domácí těžby s cílem zvýšit dostupnost surového dřeva a ekonomickou přidanou hodnotu jeho zpracování.

Přestože v letech 2021/2022 bylo v ČR vytěženo téměř 15 mil. m³ dřeva, 54 % z něj bylo vyvezeno jako primární materiál ke zpracování mimo ČR. Lesnický a dřevozpracující sektor by měl být (i nadále) podporován v činnostech, které zpracovávají surové dřevo v ČR, což povede ke snížení emisí CO₂ z přepravy a k většímu počtu příležitostí pro místní dřevozpracující podniky. Mezi různé způsoby podpory tohoto odvětví patří např.:

- Integrované balíčky politik, které mohou spojit zúčastněné strany z lesnictví, dřevozpracujícího průmyslu, ochrany životního prostředí a dalších odvětví s cílem podpořit kaskádové využívání dřeva.
- Vytvoření dlouhodobých scénářů budoucí těžby pro plánování investic.
- Dotační podpora pro přizpůsobení výrobních technologií se zaměřením na snižující se podíl smrku ve skladbě těžného dřeva a zvýšené zpracování jiných druhů dřeva, jako je borovice, dub, buk a břiza.
- Investice do zvyšování povědomí a vzdělávání v oblasti lesnictví a zpracování dřeva a podpora mladých lidí ve vstupu do dřevozpracujícího odvětví.

3. Efektivní regulace využívání dřevní biomasy pro výrobu obnovitelné energie v souladu s kaskádovým principem biomasy a hierarchií nakládání s odpady.

V ČR je současný podíl spalování biomasy pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů výrazně nad průměrem EU (80-85 %), přičemž obnovitelné zdroje pokrývají přibližně

18 % celkové spotřeby energie.¹ Dostupný objem dřevní biomasy pro spalování biomasy je již na své maximální dostupné hranici podle zásad udržitelného lesního hospodářství (dostupný objem pro spalování je podle studie LDF MENDELU 13,5 milionu tun ročně do roku 2036, z toho přibližně 7,6 milionu tun z primární produkce dřeva).² Dřevní biomasa nebude proto stačit ke splnění cílů pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů do roku 2030 i podle dosavadního vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu, aniž by to mělo negativní dopad na materiálové využití dřeva v odvětví pilařství, výroby celulózy, papíru a lepenky. Měla by se uplatnit přísná kritéria na využívání dřevní biomasy pro výrobu energie a upřednostňování sekundárních a terciárních zdrojů biomasy (hnůj, zemědělské zbytky, vedlejší produkty ze dřeva, odpadní toky) v souladu s kaskádovým principem biomasy. Finsko a Rakousko jsou příklady zemí s takovým nastavením sektorové politiky, podle které jsou materiálové toky a cenové mechanismy pro lesní biomasu jasně definovány a odděleny pro výrobu energie a pro materiálové využití tak, aby se zabránilo tržní soutěži o dodávky dřeva, která narušuje princip kaskádového využití biomasy a hierarchii nakládání s odpady.

4. Zavedení pravidel a nástrojů pro stimulaci poptávky po nízkouhlíkových stavebních materiálech včetně dřeva (podpora zásad cirkulární ekonomiky a posuzování celoživotního uhlíku materiálů a řešení v kritériích zeleného veřejného zadávání pro stavebnictví a v odvětvové politice a legislativě).

Kromě probíhající revize norem požární ochrany, které doposud výrazně omezovaly trh se dřevostavbami, bude klíčové stimulovat poptávku po dřevostavbách skrz zavedení požadavků týkajících se potenciálu globálního oteplování (GWP) budov, známého také jako celoživotní uhlík (WLC), a také vypracování celostátně přijaté metody pro výpočet WLC. Včasná implementace těchto cílů v souvislosti s revizí Evropské směrnice o energetické náročnosti budov (EPBD) je žádoucí jak pro další vývoj dřevostaveb, tak i pro přechod na nízkouhlíkové stavebnictví obecně.

5. Nastavení sjednocené metodiky předdemoličních auditů a selektivních demoličních postupů, a podpora jejího plošného využívání.

Většina dřeva z budov po skončení životnosti je dnes spalována nebo skládkována,

---

¹ [Market Statement of the Czech Republic](#), UNECE, Committee on Forest and the Forest Industry, 80th session, Geneva, November 2022.

² Šafařík, D.; Hlaváčková, P.; Michal, J. [Potential of Forest Biomass Resources for Renewable Energy Production in Czechia](#). *Energies* 2022, 15, 47.

menší část je štěpkována pro recyklaci při výrobě dřevotřískových výrobků. Postupy pro provádění předdemoličních auditů budov, po nichž následuje selektivní demolice a demontáž materiálů a součástí za účelem oddělení odpadů z demolice na jednotlivé složky, jsou stanoveny v Protokolu a pokynech EU pro nakládání s stavebním a demoličním odpadem (SDO).³ V rámci vypracování zvláštní vyhlášky pro podmínky nakládání s SDO a jeho využívání jako druhotných surovin podle zákona o odpadech a úkolu 2.3.1 v Akčním plánu ČR pro cirkulární ekonomiku do roku 2027 je důležité zohlednit postupy pro jednotlivé významné toky SDO včetně dřeva.

6. Posouzení možnosti zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) pro nábytek s cílem podpořit účinný sběr, opětovné použití, opravu nebo recyklace, jakož i oddělený sběr a vykazování odpadního dřevěného nábytku.

V kategorii “objemného odpadu” podle katalogu odpadů jsou odhadem stovky tisíc tun odpadního dřevěného nábytku, který nejsou samostatně evidovány. V tomto kontextu je proto doporučeno:

- podpořit efektivní sběr vyřazeného dřevěného nábytku na místních trzích na základě systému rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) za účelem znovupoužití a recyklace. Příkladem dobré praxe v této oblasti je Francie, kde takový systém od roku 2013 funguje.
- vypracovat a zavést minimální povinná kritéria zelených veřejných zakázek. Zelené veřejné zakázky jsou zásadním nástrojem pro stimulaci poptávky po dřevěném nábytku navrženém a dodávaném s využitím cirkulárních a udržitelných principů pro snadnou demontáž, opětovné použití nebo recyklaci.

7. Podpora investice do kapacit domácích papíren na zpracování papíru pro recyklaci.

V uplynulém desetiletí celková domácí kapacita recyklace papíru klesla pod 300 000 tun, přičemž domácí sběr použitého papíru je kolem 1 milionu tun ročně. Ve stejném období došlo k řadě investic do nových kapacit na recyklaci papíru v sousedních zemích, což dále zvýšilo závislost země na zahraničním obchodu s touto komoditou.⁴ Vzhledem k vysokému podílu obalového papíru a lepenky v národním výrobním mixu a nízkému současnému využití domácího sběrového papíru pro recyklaci v příštích pěti letech budou potřeba významné investiční pobídky do nových kapacit, aby se splnily

---

³ [EU Construction and Demolition Waste Management Protocol](#) (European Commission, September 2016); [Guidelines for the waste audits before demolition and renovation works of buildings](#) (May 2018)

⁴ [Aktualizace Politiky druhotných surovin – Papír](#) (MIT and AČPP, December 2018)

evropské cíle v oblasti recyklace v zájmu snížení poptávky po surovém dřevu pro výrobu papíru a lepenky.

8. Urychlení zákazu skládkování dřeva a stanovení cílů v oblasti nakládání s odpady pro vykazování, sběr a recyklaci odpadního dřeva.

Rostoucí poplatky za skládkování podle zákona o odpadech, směřující k postupnému ukončení skládkování do roku 2030, představují určitou motivaci ke zvýšení využití recyklovatelného odpadu, ale měla by být vyhodnocena aktivnější politická opatření k dosažení transparentního, odděleného a účinného sběru a vykazování toků odpadního dřeva pro materiálové využití. To by mohlo zahrnovat stanovení konkrétních cílů pro sběr a recyklaci dřeva v národních a regionálních plánech odpadového hospodářství a podporu souvisejících investic do zlepšení sběrné infrastruktury. Německo a Belgie jsou příklady zemí, které již dosáhly vysoké úrovně využití odpadního dřeva a odpovídajícího snížení spotřeby vytěženého dřeva díky zvláštním předpisům, včetně včasného zákazu skládkování odpadního dřeva.

